

מסורת הש"ס

(א) שבת כב. ת. מנחות מא.; (ב) [שם שבת טו. מו. זילת כב. חוספתא ד'ה' ספ"ג], (ג) ח"מ מ"ו. (ד) [עירובין א. א. (דף כח. ו.)] ב"ס"א לתא: ומיהו,

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה והלכה כ"ש ורי' כשמואל לקולא בקולא דרב בגין קידוש לא עבוד ואע"ג דמלא העושה כ"ש כ"ל ומיהו כחומרא נמחק: (ב) תוס' ד"ה ורבי יוחנן ורי' דפרישית לעיל. ר"צ צמח"מ ד"ה לא תחמו:

מוסף רש"י

כל מייל דמר. רבה דר' נחמני (שבת כב.). מתיירין מברך לבד. לטעם זילת מטלת יין לטלת חש' וכמנחות (מא.) מפרש טעמא דמלך דלפני שבת (כב.). מנר לנר. דמטה (שם) והלכה כר"ש בגריה. דלמר דבר שאין ממכין מותר ואע"ג דקעביד חרין וזו מולדה דחוש או צונה ומשום דהילכתא כרב בציטורי בנולה ש"ס דר' מנחם נקטינה גבי הדדי (שם).

מוסף תוספות

א. [ו]יעשו מהן מה שרצו לבד מכלות ראש. תוס' צ"ג א. גל בשבועין אין תנאי מועיל. תוס' ר"פ. ב. ואידי דרשין לבי כנישתא. תוס' הר"ש. ג. דמשמע אפי' בבית אחת. שם. ד. ומספק היה מברך על כל אחד שמת שובח הוא. תוס' גרסות: טו. ה. הדטוב לרדיה והמטיב לאחריו. תוס' ר"פ. ו. ולכן נתקנה על חזין שהוא אדום כמו דם ועוד זכר לביצת כרמיהו. שם.

קידוש אלא במקום סעודה. ואם קידש ולא סעד לא ילא ידי קידוש: **ממקום למקום.** מצית לעליה לא כריך לחזור ולקדש אם קידש שבת צבית והלך לאכול בעליה: **דילמא מיטעקרא לנו שרגא.** ולא תחללו ואפי' אתם הולכים לישן בלא אכילה בקידושא דהכא לא נפקיתו ידי קידוש^א (היום) דאין קידוש כו': **כל מיני דמר. רבה.** כחומרי דרב הוה עבדי. דר מהני תלת דעביד לקולא כשמואל: **קדולי דרב.** כגון קידוש לא עבדי: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי ילאו: אחד שינוי יין. שהביאו לו יין מחצית אחרת: א"י

רשב"ם

אף ידי קידוש לא ילאו. דפרישין טעמיה לקמיה אין קידוש אלא במקום סעודה דכתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת עונג במקום שאתה קורא לשבת כלומר קרייה דקידוש שם תהא עונג ומדרש הוא. אי נמי סברא היא מדאיקבע קידוש על היין כדמתיא לקמן (דף קו.) זוכרנו על היין מסתמא על היין ששעתה סעודה הוקבע דחשיב: **אין קידוש אלא במקום סעודה.** ואם קידש ולא סעד בליתו מקום לא ילא ידי קידוש: ה"מ. דאין קידוש אלא במקום סעודה אלא מצית לצית אצל ממקום למקום מצית לעליה א"י לחזור ולקדש: **איטעקרא ליה שרגא.** נפל הנה וכהן קודם שאל: **לני גנא דרבה צבית.** צית חופת בנו שהיו שם נרות דולקין צבית הממחה: **מר. רבה:** כי הוה מקדש. ואנו רוצין היינו ליפטר משם וליך לציתנו: **דילמא מיטעקרא לנו שרגא.** ולא תחללו ואפי' אתם הולכים לישן בלא אכילה בקידוש דהכא לא נפקיתו ידי קידוש כו': **כל מיני דמר. רבה:** **מתיירין מנר לבד.** מתיירין צילית של טלית זו ומתיירין אותם לטלית אחרת: **מדליקין.** מנר חנוכה לנר אחרת של חנוכה וא"י להדליק נר אחרת שאינה של חנוכה: **והלכה כר"ש בגריה.**

גורר אדם מטה כסא וספסל כו' דדבר שאין ממכין מותר. והני ג' מיני פלוגתא דרב ושמואל בצמה מדליקין (שבת דף כג.) וכולהו עבדי רבה כשמואל דמיכל והכא אחאי עבדי כשמואל להנריך קידוש במקום סעודה הואיל וכל מיני עבדי כרב דר מהני תלת. ומשני כחומרי דרב עבדי דר מהני תלת דעביד כשמואל לקולא^א (וכגון קידוש קדולי דרב לא עבדי ואע"ג דמתיא (עירובין דף ו.) העושה כחומרי צ"ס כקוליהון וכחומריהון כו' הא קיי"ל) ה"מ היכא דסתרן אדהדי כגון כמה חסרון בשדרה כו' ואמר שמואל וכן לטריפה דחומרא דהתם קולא הוא הכא וקולא דהתם חומרא הוא הכא. ומתבאר שמעין דהלכתא כשמואל דאין קידוש אלא במקום סעודה. והמקדש לאחרים חוץ מציתו נראה צעני שאין כריך לסעוד שם שאפילו לא סעד שם ילאו צני אותו הצית לדלדלהו היו מקום סעודה: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי ילאו. שאין כריך לחזור ולברך על היין שבחן הסעודה שהרי לא הסיח דעתו ביצירתו מזהכ"י שעדיין דעתו לאכול ולשתות צביתו: אחד שינוי יין. שהביאו לו יין מחצית אחרת ויש לו טעם משונה או גרוע או משונה אין כריך לברך שנית על היין. אבל הטוב והמטיב מיהת מברך אם משוכח מן הראשון כדלמרי' בהרואה (בבבא דף טו.) אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן אע"פ שאמרנו שינוי יין אין כריך לברך אבל אומר הטוב והמטיב ושינוי יין היינו מחצית אחרת כדלמרי' בצרכות ירושלמי בפרק כילד הרי"ח על כל חצית וחצית שהיה פותח היה מברך עליה ומה היה מברך ואמר רבי יחזק כשם רבי אומר ברוך הטוב והמטיב: ואחד

דיין חדש וישן כריך לברך לפי שהישן טוב מן החדש אבל שינוי יין סתם אין כריך לברך כיון שאין ידוע שהשינוי משוכח מיהו עובדא דבתר הכי פליג עליה דקאמר דעל כל חצית וחצית מברך מה היה מברך ואמר רבי יחזק כשם רבי ברוך הטוב והמטיב משמע בכל ענין אפילו מטבא לבישא מיהו יש לדחות שהיה מברך לפי שלא היה מכיר^א אבל אם ידוע שהשינוי גרוע לא וגרעה דאפילו השינוי גרוע מברך דעל ריבוי יינות הוא מברך ובלבד שלא יהיה האחרון רע יותר מדאי שאין יכולין לשתותו אלא מדוחק וליך לברך הטוב והמטיב צין בשעת סעודה צין שלא בשעת סעודה ויחד אין כריך לברך אי ליכא אחרינא בזהדיה כדמוכח בהרואה (סא)^א ודוקא צין מברכין לפי שצילנו כרמיהו דמתיאן של ישראל והטוב שלא הקרימו והמטיב שניתנו לקבורה^א [ועיין תוספות גרסות נט. ד"ה הטוב]:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קא.

אף ידי קידוש לא יצאו. דאין קידוש אלא במקום סעודה משום דכתיב וקראת לשבת עונג. כלומר במקום קריאת קידוש שם תהא עונג:

ולשמואל כמה י לקדושי בבי בנישתא. לרב כריך לקדושי צני כנישתא להוציא כל אותם שאין להם צני צית שלא ינטרכו לקדש צביתם:

דאבדלו ושתו וגו' בבי בנישתא. וא"ת והא אמרי' צפ' צני העיר (מגילה דף כח.) צתי כנסיות אין אוכלין צהן ואין שומין צהן אע"ג דאכילה ושינה של מלוא מותר כדלמרי' צירושלמי שהיו אוכלים שם בקידוש החדש וגם עכשיו נוהגין לשתות כוס הדללה וצבית מילה מ"מ שאינה של מלוא ושינה אסור ואפי' בשל צבל אין אוכלין צהן דקאמר התם^א צביתא ורב אלא צר להבזה שלא היו רוצים ליכנס צבית הכנסת מפני הגשמים אי לאו משום דשמעתא צעיל ללוחא והא דקאמר התם צתי כנסיות של צבל על תנאי עשויין היינו לאחר שחברנו שאין נוהגין צהן קדושה^א וי"ל דלאו דוקא צני כנישתא אלא חדרים שהיו סמוכין לצית הכנסת^א קרי צני כנישתא ומשם היו שומעים הקידוש ולפי מה שפירשמי דממקום למקום צחד צית כשדעמו לאכול במקום אחר יש קידוש כו' אתי שפיר:

אבל במקום אלא במקום אחד ביהא. פי' מחדר לצית או מצית לעליה כמו מאיגרא לארעא אבל מפניה לפניה יש קידוש כי היכי דלא חשבו שינוי מקום כמקום ולקמן גבי שינוי מקום דקאמר לא שנו אלא מצית לצית ומיהו^א שני מקומות צחד צית קרי ליה מצית לצית ומיהו י"ס דגרסי^א הכא מפניה לפניה כו'.

מעיימו מיד. נראה דהיינו טעמית לחם כדלמרי' צפ' ג' דשנעות (דף כג.) כדלמרי' אינשי ניעטוס מיד ואלו ואלו ושתו

ואם מועיל מני תרגימא להשלים ג' סעודות שבת כמו צסוכה היינו דוקא כסעודה שלישיית אבל לא כסעודת ערבית ושחרית שהם עיקר כבוד שבת: **ובקידושא** דהבא **נפקיתו.** ומה שלא היה מקפיד על סעודת שבת שלא לאכול בלא נר כדפי' בקומטרס היינו משום שיוכלו לעשות למחר שלש סעודות או שמתא יוכלו לאכול במקום שיש שם נר ואין יין: **מתירין מבגד לבגד.** ואע"ג דשמואל אית ליה צפ' הסכלת (מנחות דף מא.) כלי קופסא חייצין צילית מודה אם אין צילית לכל בגדיו שמייר צילית מבגד שמניעו ליתן צבגד שרואה ללבוש ותהא המלצה עליו: **והלכה כר"ש בגריה.** קשה מיפוק ליה משום דרבי יוחנן סבר כר"ש דפריך בצמה דוכתי (שבת דף פא.) והא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס כו' אלמא ס"ל דדבר שאין ממכין מותר י"ל שמתא רבי יוחנן לא סבר לה כחומיה בגריה לפי שקרוב לעשות חרין דומי לפסקי רישיה: **ורבי יוחנן אמר אף ידי יין יצאו.** ומיירי ששמו צבית הכנסת אע"ג דלענין קידוש ילאו צשמיעה כדפי' לעיל (א) לענין יין לא פטור אלא^א שמה דהוי הפסק כדלמרי' צפ' כילד מברכין (גרסות דף מ.) גבי המוציא שאלם הפסק שריך לחזור ולברך: **שינוי יין א"צ** לבד. מיהו הטוב והמטיב כריך לברך כדלמרי' בהרואה (שם דף טו.) ופי' רש"ס דווקא היכא דמשוכח מן הראשון וכן להלכות גדולות וכן משמע צירושלמי דסוף כילד מברכין דקאמר אלא צר רב הווא אמר יין חדש וישן כריך לברך שינוי יין אין כריך לברך שינוי מקום כריך לברך היסח הדעת כמו שהוא שינוי מקום משמע שרואה לומר

הכי פליג עליה דקאמר דעל כל חצית וחצית מברך מה היה מברך ואמר רבי יחזק כשם רבי ברוך הטוב והמטיב משמע בכל ענין אפילו מטבא לבישא מיהו יש לדחות שהיה מברך לפי שלא היה מכיר^א אבל אם ידוע שהשינוי גרוע לא וגרעה דאפילו השינוי גרוע מברך דעל ריבוי יינות הוא מברך ובלבד שלא יהיה האחרון רע יותר מדאי שאין יכולין לשתותו אלא מדוחק וליך לברך הטוב והמטיב צין בשעת סעודה צין שלא בשעת סעודה ויחד אין כריך לברך אי ליכא אחרינא בזהדיה כדמוכח בהרואה (סא)^א ודוקא צין מברכין לפי שצילנו כרמיהו דמתיאן של ישראל והטוב שלא הקרימו והמטיב שניתנו לקבורה^א [ועיין תוספות גרסות נט. ד"ה הטוב]:

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פכ"ט מהלכות שבת הלכה ח סגנו עיני טע טור ש"ע א"ח סימן רס"ט:
ח ב מ"י וסגנו שם טו"ע א"ח סימן רע"ט ספ"א:
ט ג ספ"א (ב) [א]:
י ד מ"י פ"ד מהלכות זילית הלכה יג סגנו עיני טע טור ש"ע א"ח סימן טו"ע ספ"א:
יא ה מ"י פ"ד מהלכות חטאת הלכה ט סגנו עיני טע טור ש"ע א"ח סימן מע"ד ספ"א:
יב ו מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה ה סגנו לאין סה טו"ע א"ח סימן של ספ"א:

רבינו חננאל

אפי' ידי קדוש לא יצאו, אלא צריך לקדש בביתו ולברך נמי בורא פרי הדפן. ורב מאחר שיצא בביתו וצוהו בברית הכנסת למה ליה למחדר לקדושי בביתו. ואמרין להוציא בני ביתו. ושמואל מאחר שאין אדם יוצא בקידוש של בית הכנסת למה ליה לקדושי בכנסת. ואמרין לאפוקי אחרין דאכלי בבנישתא. וקיימא לן בהא כשמואל דאין קידוש אלא במקום סעודה. סבור מניה גני מילי בבית לבית, אבל מפניה לפניה ביהא לא. ואסיקנא דשמואל אפי' מארעא לאיגרא הוה הדר מקדש. ואף רב הונא סבר אין קידוש אלא במקום סעודה. דרב הונא קדיש בעא למילא אתערך שרגא, עירלה למאני לבי גנניה דרבה בריה, וקדיש ואכיל. ואף רבה סבר אין קידוש אלא במקום סעודה, דאמר (רב הונא) [אבין] כי חיינו בי מר הוה מקדש וזהו אמר לן טעמי מדי הכא דילמא אדאוליתו לאושפיוכו אתערךא לכו שרגא ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה. איני והאמר אביי כל מייל דמר, דהוא אמר בר חנמיה רביה. עבדי כרב, בר מהני תלת דעבידי כשמואל, מתיירין חצייתא מבגד לבגד, ותולין אותו לבגד אחר. ומדליקין מנר לנר, של חנוכה כו' והלכה כר' דהוא אמר לן, דהניא דהניא גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חרין, ואין עבד בהא כשמואל. ואסיקנא כחומריה דרב עבדי כותיה כקוליה לא עבדי, והכא מיקל הוא.